

Навчальна програма
з кримськотатарської мови та літературного читання
(складник типової освітньої програми)
для 3-4 класів
закладів загальної середньої освіти

Особливості II циклу навчання

Стандарт початкової загальної середньої освіти передбачає поділ на два цикли, які враховують особливості фізичного, психічного і розумового розвитку дітей:

I цикл – 1-2 класи (відповідно 210 / 210 год);

II цикл – 3-4 класи (відповідно 175 / 175 год).

З метою дотримання принципів, на яких ґрунтується Нова українська школа, а саме: презумпція талановитості дитини, цінність дитинства, радість пізнання, розвиток особистості, здоров'я та безпека, - у другому циклі (3-4 класи) реалізація організаційної та змістової сторін процесу навчання мови і літератури відбувається на засадах доступності й перспективності, індивідуалізації й диференціації, оскільки передбачає врахування комунікативних умінь, набутих дітьми у першому циклі, подальший розвиток навичок усної та писемної комунікації, удосконалення й корекцію умінь виконувати лінгвістичний аналіз слів та речень, залучення молодших школярів до різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, зокрема літературно-творчої та театральнo-творчої.

Результати навчання

на кінець II циклу навчання

здобувач/здобувачка початкової освіти (учень/учениця):

1) взаємодіє з іншими усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

2) аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її; сприймає художній текст як засіб збагачення естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду;

3) висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими письмово та в режимі онлайн, дотримується норм літературної мови;

4) досліджує індивідуальне мовлення – своє та інших, використовує це для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

№ п/п	II цикл (3-4 класи)	
	Загальні результати	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:

	навчання здобувачів освіти	
Мовно-літературна освітня галузь		
Мови та літератури відповідних корінних народів та національних меншин		
I. Взаємодія з іншими особами усно, сприйняття і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях		
1.1	Сприймає усну інформацію	Критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію
1.2	Перетворює усну інформацію в різні форми повідомлень	Відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями
1.3	Виокремлює інформацію	Виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіа текстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою
1.4	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	Визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіа текстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб
1.5	Оцінює усну інформацію	Висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіа тексту, обґрунтовує думки, спираючись на власний досвід; визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її
1.6	Висловлює і захищає власні погляди	Висловлює власні погляди на предмет обговорення; підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди
1.7	Використовує словесні й несловесні засоби під час представлення своїх думок	Обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіа текстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; використовує у власному

		мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів
1.8	Регулює власний емоційний стан	Описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого / побаченого; доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету
2. Сприйняття, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів, медіа текстах та використання її для збагачення свого досвіду		
2.1	Сприймає текст	Прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів
2.2	Аналізує та інтерпретує текст	Пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіа текстів
2.3	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	Описує емоційний стан персонажів, співпереживає
2.4	Оцінює текст	Висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіа тексту
2.5	Обирає тексти для читання	Визначає мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти
2.6	Перетворює інформацію	На основі тексту створює план, таблицю, модель
2.7	Читає творчо	Експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час театралізації тощо)
3. Висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримання норм літературної мови		

3.1	Створює письмові висловлювання	Пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата і дотримуючись норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації
3.2	Взаємодіє в режимі реального часу	Створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайту закладу загальної середньої освіти
3.3	Редагує письмові тексти	Знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного
4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними явищами, їх аналіз		
4.1	Досліджує мовні явища	Аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання
4.2	Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення

Результати навчання та пропонований зміст з кримськотатарської мови та літературного читання для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням кримськотатарською МОВОЮ	
Очікувані результати навчання	Зміст навчання
<i>3 клас</i>	

Змістова лінія «Взаємодіємо усно»

<p>Учень/учениця: <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>перепитує</i>, <i>доречно реагує</i> на них; <i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; <i>сприймає</i> монологічне висловлення й <i>використовує</i> усну інформацію з конкретною метою; <i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого і <i>ставить</i> запитання до усного повідомлення; <i>відтворює</i> основний зміст усного повідомлення; <i>вибирає</i> інформацію з почутого та <i>пояснює</i>, чому вона зацікавила, <i>обговорює</i> її з іншими; <i>висловлює</i> своє ставлення до почутого: до подій, персонажів тексту (4-5 речень); <i>розповідає</i> про власні почуття, які викликав прослуханий текст (4-5 речень); <i>бере участь</i> у розігруванні діалогів за змістом унадааних текстів, казок, віршів <i>вступає</i> в діалог, <i>підтримує</i> й <i>ініціює</i> діалог на добре відому тему та на теми, які викликають зацікавлення; <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету (ввічливими словами); <i>дотримується</i> правил спілкування; <i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування; <i>усно переказує</i> текст із опорою на допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова, словосполучення); <i>впевнено висловлює</i> свої думки. <i>виконує</i> завдання для розвитку оперативного поля читання, вправи на читання. <i>правильно читає</i> букви – к, кь, гь, дж; <i>виконує</i> вправи у вигляді тесту, під час переказу</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Оцінювання усної інформації</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення (репліка в діалозі: привітання, прощання, вибачення, подяка, питання, прохання, знайомство, поздоровлення, згода, відмова тощо), етикетними нормами культури спілкування. Гучність, сила голосу, темп мови. Чіткість дикції. Правила поведінки в діалозі.</p> <p>правильність читання</p> <p>звукова культура мовлення</p>
--	--

Змістова лінія «Читаємо»

<p>Учень/учениця: <i>читає вголос</i> правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти; <i>правильно інтонує</i> прості речення будь-якого виду; <i>користується</i> найпростішими прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за</p>	<p>Формування і розвиток навички читання.</p> <p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів (прочитаних або прослуханих)</p>
---	---

<p>завданням учителя); <i>пояснює</i>, які, де, коли відбулися події; <i>ставить запитання</i> за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого розуміння; <i>пояснює вчинки</i> персонажів у творі, висловлює щодо них найпростіші оцінні судження (з допомогою вчителя); <i>розповідає</i> про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась); <i>аналізує</i> одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності; <i>застосовує</i> одержану інформацію в навчальній діяльності та практичному досвіді; <i>перетворює</i> вербальну інформацію із суцільного тексту у візуальну (малюнок); <i>проявляє</i> інтерес до дитячих книг; <i>знає</i> прізвища дитячих письменників, твори яких читав вчитель і розглядали учні протягом року; <i>знає</i> назви і авторів кількох улюблених дитячих книг</p>	<p>Аналіз та інтерпретація змісту тексту. Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації. Дитяча художня та науково-художня книга. Орієнтовний зміст літературного матеріалу: – твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скоромовки та ін.), – доступні віку твори відомих письменників кримськотатарського народу на актуальні теми для дітей, зокрема про Україну, пам'ятні місця України, відомих людей;</p>
--	---

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
<p>Учень / учениця: розуміє значення письма та <i>пише</i> правильно, розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв; <i>дотримується</i> правил оформлення письмових робіт: <i>складає</i> 4-5 зв'язаних між собою речення або 2-3 питання за змістом малюнка, про навчальну ситуації на уроці та ін. ; <i>списує</i> каліграфічно слова, речення, записані друкованим і рукописним шрифтом; <i>пише</i> з голосу слова та речення, дотримуючись вимог до швидкості письма; <i>робить</i> акуратні виправлення; <i>розташовує</i> слова й віршові строфи в колонку; <i>створює і записує</i> коротке зв'язне висловлення на добре відому та цікаву тему (5-6 речень); <i>виправляє</i> та <i>удосконалює</i> написаний текст (виправляє орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила самостійно і з допомогою вчителя).</p>	<p>Формування і розвиток навички письма. Складання тексту, питань на задану тему і відповідей на питання. Підготовчі вправи.</p>

Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
<p><i>сприймає</i> прості медіапродукти;</p>	<p>Розширення уявлення про</p>

<p><i>обговорює</i> зміст і форму простих медіатекстів, <i>розповідає</i>, про що в них ідеться;</p> <p><i>визначає</i>, кому і для чого призначений медіатекст;</p> <p><i>висловлює</i> свої враження від змісту і форми медіапродукту.</p>	<p>медіа, робота з медіапродукцією.</p> <p>Інтернет (загальне уявлення, етику віртуального спілкування, безпеку в Інтернеті).</p> <p>Комп'ютерні ігри як джерело навчання, розвитку і відпочинку. Вплив на здоров'я.</p> <p>Реклама (вплив реклами на поведінку людини, реклама в медіа, як захиститися від небажаного впливу реклами).</p> <p>Зміст і форма медіатекстів (елементи форми і їх значення для сприйняття основних ідей (колір, музика, анімація у мультфільмах), музика в рекламі).</p> <p>(Медіапродукти на вибір вчителя)</p>
--	--

<p align="center">Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»</p>	
<p>Учень/учениця:</p> <p><i>визначає</i> тему й основну думку тексту (з опорою на допоміжні матеріали);</p> <p><i>виділяє</i> в тексті ключові слова;</p> <p><i>знаходить</i> в тексті вступ, основну частину, висновок;</p> <p><i>ставить</i> питання по тексту;</p> <p><i>ділить</i> текст на частини (абзаци) з опорою на даний план;</p> <p><i>підбирає</i> заголовки до частин тексту; складає план тексту з опорою на допоміжний матеріал (пам'ятка, заголовки до частин тексту);</p> <p><i>з'єднує</i> в текст 4-5 зв'язаних за змістом речень, використовуючи необхідні засоби зв'язку;</p> <p><i>пояснює</i> завершеність змісту окремого абзацу;</p> <p><i>використовує</i> засоби зв'язку речень у своїй промові;</p> <p><i>розрізняє</i> голосні і приголосні звуки, знає терміни і вживає їх під час відповіді;</p> <p><i>правильно вимовляє</i> та <i>пише</i> слова з голосними переднього та заднього рядів (а, е, ё, и, о, у, ы, э, ю, я);</p> <p><i>правильно пише</i> та <i>вимовляє</i> вибрані слова адет – [а]д[э]т, тютюн –т [ү]т [ү] н, беден – б[э]д[э]н, омюр – [ö]м[ү]р, бибер – б[и]б[э]р, сют – с[ү]т, тюс – т[ү]с;</p>	<p>Абзац. Роль абзацу в тексті.</p> <p>Зв'язок речень у тексті</p> <p>Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова.</p>

<p><i>розуміє значення вибраних слів;</i> <i>правильно вимовляє слова з такими буквосполученнями къ, гъ, дж, нь;</i> <i>правильно ставить наголос;</i> <i>правильно уживає на письмі кунь, козь, отьмек, кольге з пом'якшенням та без пом'якшення той, софа, дут, кой;</i> <i>переносить слова з рядка в рядок складами къа-рыл-гъач,</i> <i>ур-лукъ, боз-тор-гъай;</i> <i>вміє правильно застосовувати правила чергування глухих к, п, къ, які переходять у свої дзвінки відповідники г, б, гъ (Дерслик — дерслиги, къашыкъ — къашыгъы, урлукъ — урлугъы, джевап — джевабы);</i> <i>правильно вимовляє й записує дзвінки, глухі; непарні приголосні;</i> <i>правильно читає (напам'ять або із запису) алфавіт;</i> <i>вміє відшукати потрібне слово в словнику;</i> <i>розпізнає слова, близькі і протилежні за значенням;</i> <i>розташовує 4-5 слів за алфавітом з орієнтацією на першу літеру;</i> <i>розпізнає слова, близькі і протилежні за значенням;</i> <i>розрізняє слова, що називають предмети, ознаки, дії, числа, вказують на особу;</i> <i>добирає самостійно 4-6 слів, які відповідають на питання <i>хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки?</i>;</i> <i>розрізняє слова, які відповідають на питання <i>хто?</i> і <i>що?</i>;</i> <i>правильно вживає велику / малу літери у власних / загальних назвах;</i> <i>змінює іменники за числами (один – багато), визначає рід, засвоєних слів – назв предметів;</i> <i>впізнає слова, які відповідають на питання <i>який? яка? яке? які?</i>, окремо та в реченнях, у тексті;</i> <i>утворює словосполучення іменників з прикметниками;</i> <i>добирає до відомого предмета відповідні ознаки;</i> <i>впізнає слова-назви дій, ставить до них питання;</i> <i>добирає влучно дієслова для висловлення власних думок;</i> <i>розрізняє слова, які називають числа, ставить до них питання <i>скільки?</i>;</i> <i>розпізнає слова, що вказують на місце, час, напрям</i></p>	<p>Наголос у кримськотатарській мові.</p> <p>Вправління у поділі слів на склади.</p> <p>Чергування приголосних</p> <p>Буква як знак звука. Алфавіт.</p> <p>Правила оформлення висловлювання на письмі (велика буква напочатку речення, крапка, знак оклику, знак запитання в кінці речення, правила переносу слів).</p> <p>Друкований текст – зразок орфографічних написань.</p> <p>Користування правилами переносу слів.</p> <p>Дослідження лексичного значення слова. Використання лексичного багатства мови у власному мовленні.</p> <p>Дослідження ролі іменників у мовленні і використання їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження виражальних можливостей прикметників, використання їх з метою увиразнення мовлення.</p> <p>Спостереження за роллю дієслів у мовленні і застосування їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження числівників і використання їх у мовленні.</p> <p>Дослідження значення в</p>
--	---

<p>дії, стан, ставить до них питання <i>як? де? коли? куди? звідки?</i></p> <p><i>утворює</i> словосполучення числівників з іменниками;</p> <p><i>упізнає</i> в реченні службові слова;</p> <p><i>пише</i> їх окремо від інших слів;</p> <p><i>пов'язує</i> між собою слова за допомогою службових слів;</p> <p><i>пояснює</i> роль різних видів речень для досягнення мети спілкування;</p> <p><i>правильно відтворює</i> інтонацію розповідних, питальних і спонукальних, окличних та неокличних речень;</p> <p><i>використовує</i> відповідні розділові знаки в кінці речень під час письма;</p> <p><i>поширює</i> речення словами за поданими питаннями;</p> <p><i>знає</i> терміни підмет і присудок, <i>визначає</i> їх у реченні;</p> <p><i>складає</i> речення за малюнком, на задану тему;</p> <p><i>розпізнає</i> текст за основними ознаками;</p> <p><i>розрізняє</i> текст-розповідь і текст-опис та <i>пояснює</i> їх призначення;</p> <p><i>добирає</i> заголовок до тексту;</p> <p><i>визначає</i> частини тексту</p> <p><i>складає і записує</i> невеликий текст (3-4 речення) за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя;</p> <p><i>сприймає</i> аудіо тексти;</p> <p><i>дотримується</i> абзаців у процесі записування текстів.</p>	<p>мовленні службових слів і використання їх для зв'язку слів у реченні.</p> <p>Дослідження і конструювання речень.</p> <p>Дослідження і складання текстів.</p> <p>Удосконалення текстів.</p>
--	---

<p>4 клас 175 годин</p>	
<p>Очікувані результати</p>	<p>Зміст навчання</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо усно»</p>	

<p>Учень / учениця:</p> <p><i>пояснює</i>, яку роль відіграє уважне слухання, розуміння прослуханого;</p> <p><i>розуміє</i> усне мовлення вчителя: завдання, прохання, інструкції тощо;</p> <p>з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>перепитує</i>, <i>доречно реагує</i> на них;</p> <p><i>розуміє</i> короткі тексти (до 8 речень): оголошення, діалоги, вірші, пісні тощо;</p> <p><i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p>
---	-------------------------------------

<p>поставлених учителем навчальних завдань; <i>сприймає</i> монологічне висловлення й <i>використовує</i> усну інформацію з конкретною метою; <i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого і <i>ставить</i> запитання до усного повідомлення; <i>відтворює</i> основний зміст усного повідомлення; <i>вибирає</i> інформацію з почутого і <i>пояснює</i>, чому вона зацікавила, <i>обговорює</i> її з іншими; <i>розповідає</i> про власні почуття, які викликав прослуханий текст; <i>бере участь</i> у розігруванні діалогів за змістом малих фольклорних форм, казок, віршів, <i>використовує</i> доречно силу голосу, темп мовлення, міміку, жести, рухи; <i>веде</i> діалог, <i>дотримуючись</i> правил мовленнєвого етикету та правил спілкування; <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо); <i>усно переказує</i> текст із опорою на план / допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова, словосполучення); <i>бере участь</i> у складанні тексту-розповіді, тексту-опису предмета чи предметного малюнка; <i>створює</i> власне висловлення за ілюстраціями; <i>впевнено висловлює</i> свої думки.</p>	<p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p> <p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p> <p>Створення усних монологічних висловлень</p>
--	--

Змістова лінія «Читаємо»	
<p>Учень/учениця (здобувач/здобувачка освіти): <i>читає вголос</i> правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти; <i>читає</i> виразно з інтонацією речення всіх типів, які вивчалися на уроках; <i>виявляє початкові уміння</i> читати мовчки; <i>пояснює</i> значення окремих слів, ужитих у прямому та переносному значеннях; <i>знаходить у тексті</i> незнайомі слова, з'ясовує їх значення, користуючись словником, а також через контекст (з допомогою вчителя); <i>правильно інтонує</i> прості речення будь-якого виду; <i>користується</i> найпростішими прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за завданням учителя); <i>розрізняє</i> жанри художніх творів (казка, вірш, оповідання та ін.), правильно їх <i>називає</i>; <i>читає</i> тексти художні і навчального характеру</p>	<p>Формування і розвиток навичок читання</p> <p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів.</p> <p>Аналіз та інтерпретація змісту текстів.</p> <p>Мова художнього твору: діалоги, монологи, засоби художньої виразності у тексті, у</p>

<p>(вправи, завдання, таблиці, схеми тощо); <i>виділяє</i> в структурі художнього тексту заголовки, ілюстрації, схеми, таблиці, <i>використовує</i> їх для прогнозування орієнтовного змісту тексту та кращого його розуміння; <i>виявляє розуміння</i> фактичного змісту тексту та основних думок (з допомогою вчителя) художніх текстів і навчального характеру; <i>пояснює</i>, які, де, коли відбулися події; <i>перераховує</i> цікаві факти, важливі ідеї в інформаційному тексті; <i>встановлює зв'язки</i> між подіями, дійовими особами; <i>ставить запитання</i> за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого розуміння;</p> <p><i>розпізнає, називає</i> в тексті яскраві, образні слова, вислови, пояснює їх роль у творі (з допомогою вчителя); <i>передає зміст</i> (вибірково) твору чи окремих епізодів з дотриманням логіки викладу, а також з урахуванням структурних елементів тексту: зачину, основної частини, кінцівки (6-7 речень); <i>пояснює вчинки</i> персонажів у творі, висловлює щодо них найпростіші оцінні судження; <i>обґрунтовує</i> свої висновки (з допомогою вчителя); <i>розповідає</i> про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась), <i>підтверджує</i> свої думки фактами з тексту; <i>пов'язує</i> зміст прочитаного зі своїми знаннями, попереднім читацьким, а також власним життєвим емоційно-чуттєвим досвідом; <i>передає</i> власне ставлення до подій, вчинків персонажів через ілюстрування, декламацію, рольові ігри, інсценізацію твору чи окремих його епізодів (з використанням вербальних і невербальних засобів художньої виразності); <i>аналізує</i> одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності; <i>застосовує</i> одержану інформацію в навчальній діяльності та практичному досвіді; <i>визначає</i> мету свого читання (для проведення цікавого дозвілля, знаходження потрібної інформації та ін.);</p>	<p>художньому тексті; слова і вирази, які характеризують персонажа, події; вірш (рима, ритм, настрої у вірші, сила і тон голосу, темпоритм при читанні вірша, емоційний вплив тощо). Робота з різними джерелами і видами інформації.</p> <p>Орієнтовний зміст літературного матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – твори усної народної творчості, дитячий фольклор; – твори відомих кримськотатарських письменників та письменників-класиків України, Криму та зарубіжжя на актуальні теми для дітей; – казки, легенди, оповідання, вірші, повісті-казки; – дитяча періодика; <p>Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.</p> <p><i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину та її нескорений народ, сім'ю, про живу й неживу природу, дітей,</p>
--	---

<p><i>обирає, читає</i> відповідні книжки, <i>пояснює</i> свій вибір; <i>перечитує</i> книжки, окремі їх епізоди для кращого розуміння змісту та вдосконалення навички читання; <i>має уявлення</i> про жанри й теми дитячого читання; <i>називає</i> твори, дитячі книжки, що сподобалися, <i>розповідає</i>, які епізоди справили найбільше враження; <i>знає</i> напам'ять лічилки, скоромовки, вірші; <i>знає і називає</i> кілька прізвищ авторів прочитаних творів;</p>	<p>дружбу, шкільне життя, пригоди, фантастика та ін.;</p>
---	---

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

<p>Учень/учениця (здобувач/здобувачка освіти): <i>пише</i> правильно, розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв; <i>дотримується</i> свідомо гігієнічних правил письма; <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт: <i>розташовує</i> самостійно заголовок у рядку, <i>дотримується</i> поля, правого і лівого краю сторінки, абзаців, <i>робить</i> акуратні виправлення; <i>розташовує</i> слова й віршові строфи в колонку; <i>записує</i> слова в таблицю; <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомленнями (записка, лист, вітальна листівка та ін.); <i>обирає</i> для написання повідомлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо); <i>записує</i> колективно складений текст-розповідь, текст-опис за серією малюнків, сюжетним малюнком і планом; <i>перевіряє</i> (з допомогою вчителя), чи грамотно написаний власний текст; <i>виправляє</i> орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила (самостійно і з допомогою вчителя); <i>удосконалює</i> текст із часто повторюваними словами шляхом заміни їх синонімами та займенниками (без уживання термінів).</p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p> <p>Створення власних письмових висловлень.</p>
--	---

Змістова лінія «Досліджуємо медіа»

<p>Учень / учениця: <i>сприймає</i> прості медіапродукти; бере участь в обговоренні змісту медіапродуктів; <i>визначає</i>, кому і для чого призначений медіатекст; <i>пояснює</i> зміст вербальної і невербальної інформації в медіапродуктах; висловлює свої думки й почуття з приводу перегляду</p>	<p>Розширення уявлення про медіа, робота з медіа продукцією.</p> <p>Інтернет (загальне уявлення про віртуальне спілкування, безпеку в Інтернеті).</p> <p>Комп'ютерні ігри як джерело</p>
--	--

<p>простих медіапродуктів;</p> <p><i>створює</i> прості медіапродукти (листівка, sms-повідомлення, фото, колаж тощо) за допомогою інших.</p>	<p>навчання, розвитку і відпочинку. Вплив на здоров'я. Зміст і форма медіа текстів (елементи форми і їх значення для сприйняття основних ідей (колір, музика, анімація у мультфільмах), музика в рекламі)</p>
--	---

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»

<p>Учень/учениця (здобувач/здобувачка освіти):</p> <p><i>розрізняє</i> голосні і приголосні звуки, знає терміни і вживає їх під час відповіді;</p> <p><i>правильно вимовляє</i> та <i>пише</i> слова з голосними переднього та заднього рядів (а, е, ё, и, о, у, ы, э, ю, я);</p> <p><i>правильно ставить наголос</i>;</p> <p><i>вміє</i> знаходити ключові слова, визначати тему та головну думку тексту, розрізняти розмовні (прості) і художні тексти;</p> <p><i>вміє</i> складати прості речення, розрізняти типи речень за метою висловлювання, дотримуватися регламентованого порядку слів у реченні, розрізняти головні, другорядні, однорідні члени речення, утворювати складні речення за зразком, розрізняти пряму та авторську мову;</p> <p><i>вміє</i> утворювати слова з наданими афіксами (афіксі присвійності та присудковості)</p> <p><i>вміє</i> правильно вимовляти і приєднувати афіксі присвійності та присудковості з основою слова</p> <p><i>добирає</i> самостійно 4-6 слів, які відповідають на питання <i>хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки?</i>;</p> <p><i>розрізняє</i> слова, які відповідають на питання <i>хто? і що?</i>;</p> <p><i>змінює</i> іменники за числами (один – багато);</p> <p><i>впізнає</i> слова, які відповідають на питання <i>який? яка? яке? які?</i>, окремо та в реченнях, у тексті;</p> <p><i>добирає</i> до відомого предмета відповідні ознаки;</p> <p><i>впізнає</i> слова-назви дій, <i>ставить</i> до них питання;</p> <p><i>добирає</i> влучно дієслова для висловлення власних думок;</p> <p><i>розрізняє</i> слова, які називають числа, <i>ставить</i> до них питання <i>скільки?</i>;</p> <p><i>розпізнає</i> слова, що вказують на місце, час, напрям</p>	<p>Звуки мовлення (голосні, приголосні).</p> <p>Наголос у кримськотатарській мові.</p> <p>Розвиток уявлень і знань про текст, умінь визначати тему тексту, умінь добирати заголовки, узагальнення знань про будову і типи текстів.</p> <p>Розширення знань про речення. (Головні члени речення (підмет і присудок, поняття про другорядні члени речення (додаток, означення, обставина), поняття про однорідні члени речення. Складне речення (загальне уявлення).</p> <p>Поняття про пряму та авторську мову.</p> <p>Творення слів за допомогою афіксів</p> <p>Вимова та правопис афіксів</p> <p>Спостереження за словами, які служать для назви предметів, ознак, дій, чисел. Дослідження ролі іменників у мовленні і використання їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження виражальних можливостей прикметників, використання їх з метою увиразнення мовлення.</p>
--	--

<p>дії, стан, ставить до них питання <i>як? де? коли? куди? звідки?</i></p> <p><i>упізнає</i> в реченні службові слова; <i>пише</i> їх окремо від інших слів;</p> <p><i>пояснює</i> роль різних видів речень для досягнення мети спілкування;</p> <p><i>правильно відтворює</i> інтонацію розповідних, питальних і спонукальних, окличних та неокличних речень;</p> <p><i>використовує</i> відповідні розділові знаки в кінці речень під час письма;</p> <p><i>поширює</i> речення словами за поданими питаннями;</p> <p><i>розпізнає</i> текст за основними ознаками;</p> <p><i>розрізняє</i> текст-розповідь і текст-опис;</p> <p><i>добирає</i> заголовок до тексту;</p> <p><i>визначає</i> в тексті зачин, основну частину, кінцівку;</p> <p><i>складає і записує</i> невеликий текст (2-3 речення) за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя;</p> <p><i>перевіряє і вдосконалює</i> власні тексти, усуваючи лексичні повтори</p>	<p>Спостереження за роллю дієслів у мовленні і застосування їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження числівників і використання їх у мовленні.</p> <p>Дослідження і складання текстів.</p> <p>Удосконалення текстів</p>
---	--